

Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí

Úvod k zákonu

Samostatný právní předpis v souladu s právem KS upravuje především podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí v ČR, zřizuje registr pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí a upravuje výkon dohledu.

Zákon se nevztahuje na zaměstnance pojišťoven, kteří vykonávají zprostředkovatelskou činnost. Avšak pojišťovny jsou povinny zabezpečit splnění podmínek důvěryhodnosti a odborné způsobilosti nejméně pro její základní stupeň stanovených tímto zákonem u jejich zaměstnanců, kteří se přímo podílejí na uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv, anebo na jimi provozované zprostředkovatelské činnosti.

Zprostředkovatelská Činnost

Zákon považuje za zprostředkovatelskou činnost odbornou činnost spočívající v

- předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv.
- provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv,
- uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet pojišťovny nebo zajišťovny. pro kterou je tato činnost vykonávána, nebo
- pomoci při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných nebo zajišťovacích smluv. Zákon stanovuje jednotlivé typy pojišťovacích zprostředkovatelů, které uvedu v dalších podkapitolách.

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel (VPZ) může vykonávat zprostředkovatelskou činnost pro více pojišťoven. Je tu však problém v tom, že nesmí nabízet konkurenční produkty. Může tak nabízet např. životní pojištění jedné pojišťovny a havarijní pojištění jiné pojišťovny na našem trhu. Tento problém je vždy ošetřen i písemnou smlouvou mezi VPZ a příslušnou pojišťovnou, každá pojišťovna si jistě stanoví své podmínky, způsob

odměňování VZP a sankce. VZP neinkasuje pojistné a rovněž nevyplácí pojistné plnění, vše provádí pojišťovna. Za případnou škodu, kterou VPZ způsobí při výkonu zprostředkovatelské činnosti, odpovídá pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet VPZ jedná.

VPZ musí být zapsán do registru, dále pak splňovat podmínky důvěryhodnosti a základního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel (PPZ) vykonává zprostředkovatelskou činnost pro nadřízeného pojišťovacího zprostředkovatele, kterým může být pojišťovací agent, výhradní pojišťovací agent nebo pojišťovací makléř. Tyto typy zprostředkovatelů vysvětlím dále. Podmínky pro vykonávání činnosti PPZ jsou stanoveny písemnou smlouvou s nadřízeným pojišťovacím zprostředkovatelem, který PPZ odměňuje a ručí za škody. PPZ neinkasuje pojistné a nevyplácí pojistné plnění, avšak tuto činnost za něho může a nemusí vykonávat např. pojišťovací makléř, v opačném případě tuto činnost provádí pojišťovna

PPZ musí být zapsán do registru pojišťovacích zprostředkovatelů, dále pak stejně jako v případě VPZ splňovat podmínky důvěryhodnosti a základního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti.

Výhradní pojišťovací agent

Výhradní pojišťovací agent (VPA) může svoji činnost vykonávat pouze pro jednu pojišťovnu na základě písemné smlouvy. Je vázán vnitřními předpisy pojišťovny a záleží na dohodě s pojišťovnou, zda může inkasovat pojistné. Zákon VPA umožňuje vybírat pojistné od klientů za splnění jedné z následujících podmínek:

- udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jim inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 15 000 eur, nebo
- používat pro převody pojistného a pojistného plnění výhradně zvlášť k tomu zřízené a od vlastního hospodaření oddělené bankovní účty. Tímto účtem může být i bankovní účet pojišťovny, pokud je z něj patrné, který VPA a jakou částku

pojistného na tento bankovní účet vložil, prostředky na tomto účtu se v případě konkurzu nepočítají do konkurzní podstaty.

Zbylé podmínky zákon stanovuje stejně jako u VPZ

Pojišťovací agent

Pojišťovací agent (PA) vykonává zprostředkovatelskou činnost pro jednu nebo více pojišťoven. Na rozdíl od VPZ může nabízet konkurenční produkty jednotlivých pojišťoven. Stejně jako VPA je vázán vnitřními předpisy dané pojišťovny, která ho také odměňuje za zprostředkované pojistné. Inkasovat pojistné může za stejných podmínek jako VPA za využití vlastního speciálního účtu. Avšak na rozdíl od VPA pojišťovna neodpovídá za případné škody, které PA může způsobit při vykonávání zprostředkovatelské činnosti. Přibývá nám tu tak prvek povinného profesního pojištění. PA je dle zákona povinen být po celou dobu výkonu činnosti pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti, účinnou na celém území Evropského hospodářského prostoru, s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 000 000 eur na každou pojistnou událost, v případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 500 000 eur, pokud se pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet PA jedná, písemně nezavázala převzít odpovědnost za škody způsobené touto jeho činností. Dle mého názoru, by však takto pojišťovna postupovala jedině v případě, že by PA nenabízel konkurenční produkty jiné pojišťovny. PA na rozdíl od již popsaných pojišťovacích zprostředkovatelů musí splňovat střední kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.

Pojišťovací makléř

Konečně se dostáváme k pojišťovacímu makléři (PM), kterého beru jako nejvyšší stupeň pojišťovacího zprostředkovatele. Také musí mít vyšší kvalifikační stupeň odborné způsobilosti. PM je jako jediný vázán obsahem smlouvy se zájemcem o pojištění, tedy s klientem. Dle obsahu této smlouvy PM zpracovává komplexní analýzu pojistných rizik, návrhy pojistných nebo zajišťovacích programů, poskytuje konzultační a poradenskou činnost, provádí správu uzavřených pojistných nebo zajišťovacích smluv, sleduje lhůty k jejich revizi, spolupracuje při likvidaci pojistných událostí. PM je odměňován pojišťovnou nebo zajišťovnou. nebylo-li s příslušnou pojišťovnou a pojistníkem

dohodnuto jinak. Inkasovat pojistné může stejně jako PA a musí mít uzavřeno pojištění odpovědnosti jako PA.

Zahraniční Pojišťovací zprostředkovatel z členského státu

Na základě funkčního principu jednotného pasu postačí zahraničnímu pojišťovacímu zprostředkovateli ohlášení záměru působit na trhu ČR jako PZ orgánu dohledu v jeho domovském státě, který mu vydal povolení k Činnosti. Tento orgán dohledu pak záměr ohlásí ČNB.

Registr pojišťovacích zprostředkovatelů

Zákon zavádí registr, kde jsou evidováni již popsaní pojišťovací zprostředkovatelé. Registr navíc obsahuje samostatné likvidátory pojistných událostí. § 12 přesně vymezuje, co má být v registru evidováno. Seznam zaregistrovaných fyzických a právnických osob musí ČNB zveřejňovat a aktualizovat nejméně jednou za 2 týdny, přičemž způsob uveřejnění musí umožňovat zájemcům dálkový přístup. On-line registr pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí tak po chvíli trápení najdeme na stránkách ČNB, uvádím přímou adresu <http://ispoz.cnb.cz/RegistrVyhledavani.aspx>.

O zápisu pojišťovacího zprostředkovatele s bydlištěm nebo sídlem na území České republiky nebo na území třetího státu do registru rozhoduje ČNB na základě písemné žádosti. K Žádosti musí být již přiloženy dokumenty dokazující splnění podmínek provozování činnosti dle požadovaného stupně pojišťovacího zprostředkovatele. V případě právnické osoby musí splňovat kvalifikační stupeň odborné způsobilosti odpovědný zástupce, který je ve vedení této firmy. Do písemné žádosti je vhodné rovnou uvést i seznam hostitelských členských států, kde by třeba pojišťovací zprostředkovatel chtěl působit. ČNB pak tyto informace poskytne příslušným institucím, které vykonávají dohled v členských zemích. V případě vyhovující žádosti je ČNB povinna provést zápis do registru do 60 dní. 7. vlastních zkušeností můžu říci, že zápis takovou dobu v některých případech skutečně trvá. Pracovnice ČNB jsou údajně zavaleny.

Odborná způsobilost P7

Pojišťovací zprostředkovatel a samostatný likvidátor musí podle zákona prokázat všeobecnou a odbornou způsobilost. K prokázání všeobecných znalostí je třeba doložit dokončení střední školy. K prokázání odborných znalostí je třeba absolvovat odborné zkoušky nebo doložit dokončení odborného studia zaměřeného na problematiku pojišťovnictví. V některých případech je třeba ještě doložit odbornou praxi v oblasti uzavírání pojistných smluv v pojišťovně nebo v oblasti zprostředkovatelské činnosti.

ČNB je dle zákona povinna zveřejnit:

- seznam dokladů, kterými se prokazuje ukončení odborného studia,
- rozsah odborného minima znalostí pro jednotlivé kvalifikační stupně,
- způsob složení a rozsah odborných zkoušek pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře včetně podmínek, za kterých lze tyto zkoušky vykonat
- a seznam škol, Školících zařízení a specializovaných profesních institucí oprávněných poskytovat vzdělávací programy zaměřené na dosažení odborné způsobilosti
- Jak jsem již uvedl, odborná způsobilost se rozděluje do tří kvalifikačních stupňů.
- kleté popíšu v následujících podkapitolách.

Základní stupeň

Ke splnění základního kvalifikačního stupně je třeba prokázat

- všeobecné znalosti.
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro základní stupeň odborné způsobilosti.
- znalosti pojistných produktů, jejichž zprostředkování PZ nabízí, schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit.

Střední stupeň

Ke splnění středního kvalifikačního stupně je třeba prokázat

- všeobecné znalosti,
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro střední stupeň odborné způsobilosti.
- nejméně dvouletou odbornou praxi.
- znalosti pojistných produktů, jejichž, zprostředkování PZ nabízí, schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit.
- provést analýzu konkurenčních produktů pojišťoven, jejichž, jménem je PZ oprávněn jednat, a nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám.

Vyšší stupeň

Ke splnění vyššího kvalifikačního stupně je třeba prokázat

- všeobecné znalosti.
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro vyšší stupeň odborné způsobilosti.
- nejméně čtyřletou odbornou praxi,
- znalosti pojistných a zajišťovacích produktů nabízených na pojistném trhu z oblasti, která je předmětem činnosti PZ, schopnost provést analýzu konkurenčních produktů a
- nabídnout klientovi pojistný nebo zajišťovací produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám a řádně tento produkt klientovi vysvětlit.

Důvěryhodnost PL

Splnit požadavky odborné způsobilosti nemusí být s postupem času tolik obtížné jako splnění požadavku důvěryhodnosti. Podmínky důvěryhodnosti fyzické osoby bych dle zákona shrnul do několika hlavních bodů:

- plná způsobilost k právním úkonům.
- za posledních 10 let bez pravomocného odsouzení pro trestný čin proti majetku, pro trestný čin hospodářský nebo pro jiný úmyslný trestný čin,
- na majetek nikdy nebyl prohlášen konkurz v posledních 5 letech nebyl členem statutárního orgánu firmy, na niž byl prohlášen konkurz (platí i v případě zamítnutí návrhu na konkurz pro nedostatek majetku).
- nikdy nebylo odejmuto povolení k činnosti PZ nebo SLP

PZ i SLP má povinnost bez zbytečného odkladu informovat ČNB v případě porušení některé z podmínek důvěryhodnosti

případe právnických osob, je splnění podmínek důvěryhodnosti požadováni, jak povinné, tak po všech členech statutárního orgánu o dozorčí rady.

Povinnosti pojišť'ovacích zprostředkovatelů ke klientovi

Zákon ukládá PZ mnoho povinnosti, uvedu zde ty základní nebo ty, na které se mnohdy zapomíná.

PZ musí dle zákona svou činnost vykonávat s odbornou péči. chránit zájmy spotřebitele a nesmí uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné informace, anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb

Na žádost klienta, pojišť'ovny či zajišť'ovny je PZ povinen předložit osvědčení o zápisu do registru zprostředkovatelů. S podobou takového osvědčení se lze seznámit v příloze této diplomové práce. V podstatě se lze setkat se dvěma druhy osvědčení dle času vydání. Prvním z nich je osvědčení, které je vydané Úřadem státního dozoru v pojišť'ovnictví a penzijním připojištění spadajícím pod ministerstvo financí. Novým typem je osvědčení vydané současným orgánem dohledu nad pojišť'ovnictvím, tedy Českou národní bankou.

Většina pojišť'ovacích makléřů provozuje svou webovou prezentaci. Zákon PZ ukládá na takových stránkách uvést následující náležitosti o své osobě PZ:

- číslo registrace.
- rozsah zprostředkovatelské činnosti podle pojistných odvětví a území.
- den zahájení této činnosti

- Zákon také podstatně zvýšil čas, který musí PZ strávit administrativou. Cílem těchto opatření je jednoznačně ochrana klienta. PZ je tak povinen zákonem stanovené informace poskytnout před uzavřením pojistné smlouvy v následující formě:
- písemně nebo na nosiči dat, který je přístupný klientovi.
- jasně a přesně, klientovi srozumitelnou formou,
- a v úředním jazyce členského státu, ve kterém je pojištění sjednáváno, nebo v jiném dohodnutém jazyce.

Samozřejmě v praxi by nebylo vidy možné tyto informace předávat před uzavřením pojištění v uvedené formě, proto zákon umožňuje v případě žádosti klienta nebo s ohledem na charakter sjednáváného pojištění tyto informace podat ústně či telefonicky. Podmínkou je však poskytnutí těchto informací v uvedené formě neprodleně po uzavření pojistné smlouvy. Další výjimkou, kdy se nemusí dodržovat forma sdělovaných informací, je zprostředkování velkých rizik nebo zajištění, přičemž velká rizika jsou definována jiným zákonem (§ 38a zákona č. 363/1999 Sb., ve znění zákona č. 39/2004 Sb.). Zákonem stanovené informace pro klienta lze zjednodušeně popsat následovně:

- identifikační údaje firmy PZ,
- registr, ve kterém je PZ evidován, a způsob, jakým lze ověřit jeho zápis v registru.
- podíl PZ na hlasovacích právech a kapitálu pojišťovny, se kterou má být pojistím sjednáno, převyšující 10 %. stejně tak obráceně podíl pojišťovny na PZ,
- postup podání stížnosti nebo žaloby na PZ,
- informace o lom. zda je PZ povinen zpracovat řádnou analýzu,
- povinnosti vykonával PZ daného pojištění výhradně pro jednu pojišťovnu nebo pro více pojišťoven a na žádost klienta mu sdělit takové pojišťovny.
- zaznamenané požadavky a potřeby klienta související se sjednáváním pojištěním a důvody, na kterých pojišťovací zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr daného pojistného produktu

Povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů k ČNB

Jak nadpis napovídá, dohled nad zprostředkovatelskou činností provádí Česká národní banka. Výkon dohledu je ošetřen jiným zákonem (Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Dohled probíhá v souladu s pravidly jednotného evropského pasu, který jsem již popsal v jiné podkapitole. V souvislosti s touto problematikou zákon České národní bance dává za povinnost sdělit komunikaci na požádání informace o příslušných orgánech dohledu ostatních členských států.

Zákon nově ukládá pojišťovacím agentům a pojišťovacím makléřům za povinnost ve lhůtě do 31. března kalendářního roku předkládat České národní bance roční výkaz činnosti. Tento výkaz má obsahovat:

- seznam pojišťoven nebo PZ, pro které byl v uplynulém kalendářním roce činný.
- objem uzavřených obchodů za uplynulý kalendářní rok a objem pojistného, popřípadě pojistného plnění, pokud byl v uplynulém kalendářním roce zmocněn k jeho přenosu.
- v případě právnické osoby podpis odpovědného zástupce,

PZ je dále povinen předložit na vyžádání ČNB doklady vedené v souvislosti se svou zprostředkovatelskou činností.

Sankce

ČNB může PZ opakovaně uložit pořádkovou pokutu až do výše 5 mil. Kč. Opakované pokuty však v součtu mohou tvořit maximální částku 20 mil Kč. Pokuta se ukládá v případě znemožnění či ztížení výkonu dohledu. Pořádkovou pokutu lze uložit jen do 6 měsíců ode dne, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

Pokud ČNB zjistí, že činnost PZ není v souladu se zákonem, uloží svým rozhodnutím takové osobě opatření uvést ve stanovené lhůtě svoji činnost do souladu se zákonem. Pokud PZ nesplní ve stanovené lhůtě podmínky nápravy, ČNB mu pozastaví činnost nejdéle na 6 měsíců. V některých případech se opatření k nápravě ani neukládá a rovnou se pozastavuje činnost. Pozastavení činnosti je možné v následujících případech:

- při nesplnění podmínek nápravného opatření ve stanovené lhůtě.
- při zániku pojištění odpovědnosti PZ (bez nápravného opatření).
- nesplňuje-li PA nebo PM podmínku finanční jistiny (bez nápravného opatření),
- nesplňuje-li odpovědný zástupce podmínky nebo neplní-li povinnosti stanovené mu zákonem (bez nápravného opatření).

Při pozastavené činnosti nemůže PZ uzavírat, prodlužovat nebo rozšiřovat pojistné smlouvy, přebírat pojistné nebo pojistné plnění.

V případě, že odpovědný zástupce neplní povinností dle zákona, rozhodne ČNB o povinnosti právnické osoby změnit tuto odpovědnou osobu. PZ má pak 1 měsíc od nabytí právní moci rozhodnutí na výměnu odpovědné osoby.

ČNB může dále udělit pokutu za přestupek nebo správní delikt do výše 1 mil Kč. Přestupku se samozřejmě může dopustit pouze fyzická osoba, správního deliktu pak právnická osoba, a to tím, že:

- v žádosti o zápis do registru uvede nesprávné údaje,
- jako PA nebo PM uvede v ročním výkazu činnosti nesprávné údaje.
- uvede nesprávné údaje v písemném prohlášení podle § 13 odst. 6 (např. přebrání odpovědnosti za VPZ. PA nebo PPZ).
- Za správní delikt může ČNB fyzické i právnické osobě udělit pokutu až do 10 mil. Kč v případech, že:
 - provozuje činnost v rozporu s údaji uvedenými v registru.
 - ve stanovené lhůtě nesplní opatření k nápravě,
 - vyžaduje od osoby, která se má podílet na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, složení vstupního poplatku jako podmínky výplaty příštích odměn za tuto činnost,
 - odměny osoby, která se má podílet na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, odvozuje od získání dalších osob pro tuto činnost, které takto získal.

Přerušeni činnosti PZ

PZ se může sám rozhodnout přerušit svou činnost, nejdéle však na jeden rok. Nemůže lak vykonávat činnosti PZ stejné jako v případě již popsaného pozastavení činnosti s tím rozdílem, ic je povinen dokončit případy, kde jednání o nich bylo zahájeno přede dnem přerušeni své činnosti Pojišťovací makléř by tak měl dořešit např. pojistné události klienta.

PZ provozující činnost již před účinnosti zákona

podstatě se jedná o pojišťovací a zajišťovací makléře, pojišťovací agenty a likvidátory' pojistných událostí. Obecně se dá říci, že dle zákona museli PZ a SI.PU do 6 měsíců doložit splnění podmínek provozování činnosti dle nového zákona.

PZ a SLPU, který se nemohl prokázat dokladem o ukončení odborného studia, musel vykonat odbornou zkoušku do 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

případě nesplnění uvedených podmínek do daných lhůt jim byl zrušen zápis v registru.